

פולחן ללא דת

שמאפשרות לאדם לחיות את פנימיותו העילאית, להיודות עם הטבע, הבריאה.

רעיונות אלה של שטר דחו בני נוער רבים, שעמדו בשרת רגליהם על קרקע המציאות. אולם אחרים נמשכו אל התורה ה- מקורית, החליטו להגשימה הלכה למעשה, בשם גרעין יובל, עברו כמה שלבי אירגון וגיבוש, תוך הסתייגות גמורה מכל המפלגות והזרמים הקיימים.

כמו סנור שתקנים

לאחר סימם את חוק לימודיהם בילו חברי הגרעין זמן מה בהכשרה בקיבוץ העיבור הציוני, תליצחק ובכפר גלעדי, שם הצטרפו אליהן שתי בנות. אחר גוייסו לנח"ל כגרעין בלתי תלוי, קבעו את מקום הכשרתם במשק הספר הירושלמי רמתי רחל.

חברי רמת-רחל לא היו מרוצים ביותר מאנשי הקבוצה המ- סגורה, שסירבו לדבר על עצמם להתחכך על השקפותיהם היו מעין קיבוצי בתוך קיבוץ. טענו חברי המשק בהרעומת: "אמנם הם עובדים בחריצות ומשתדלים לעסוק בעבודה חקלאית-טבעית, לא בשירותים. הם גם קוראים הרבה ומצטיינים ברמת ידיעות גבוהה. אבל ההסתגרות שלהם פשוט מרגיזה. הם מסרבים להוסיף להצגות סרטים, ישיבות והרצאות, שנערכות במשק, אוסרים על הבנות שלהם להתרועע עם חבריהן. יתר על כן, ב- שעות הערב המוקדמות הם נעלמים בחדריהם, והחזורים הופכים דוממים כמו מנזר השתקנים של לאטרון."

הסתגרות זו של גרעין יובל מבוססת על תקנונו, שנוסח בעזרת מדען ירושלמי ד"ר ישעיהו ליבוביץ. התקנון פותח בתיאור חיי השיעמום השוררים בעיר, עובר להצעות מעשיות כיצד להפג אויב: רק החיים בחיק הטבע יכולים לסלק את השיגרתיות המשעממת.

רק אנשיאסונה

הכללים המעשיים של התקנון כיללים, נוסף על הוראת ההס- גרות, גם איסור כל חיכוכים, סדר מפורט של עבודה יום ושיעור שניה, מספר לא רב של שעות עבודה, ניקיון מופתי, סדר ושקט.

חברי הגרעין מכירים היטב בבעיית ההסתגרות המחדת את יחסיהם עם החברה הקיבוצית, בה הם יושבים. הם רוצים לסתור בעייה זו בצורה הפשוטה ביותר: לאחר תום תקופת השירות יש בדעתם לצאת להתיישבות עצמאית, להשתקע במקום בו יוכלו לנהוג כאחת נפשם, מבלי שאיש יראה בהם יוצא-דופן.

לשם כך עליהם לארגן חברים ניספים, למשוך לשורותיהם בני נוער שלא יהיו חברי מפלגה, נלהבי קיבוץ, או אנשי עבודה. הם רוצים אך רחוק באנשי אמונה, המסוגלים להבין את משמעותם העמוקה של החיים בחיק הטבע.

מלאכת האירגון והרחבה האטלה על יוסף מגלה, סטודנט האי- ג'נרסיטה הירושלמית. השבוע עבר מגלה על פני בתי ספר ותנועות נוער, ניסה לעשות נפשות לרעיון השכטרי. אולם התוצאות לא השביעו רצון: הנוער הישראלי, המצטיין בחוש מציאותי בריא, ראה במעשיו של גרעין יובל ניסיון תמים לברוח מן המציאות, להשתמש מפתרון בעיות אקטואליות. החזרה אל הטבע לא היתה מסוגלת להקסים את דור המכונית, המטוס וה- קולנוע.

ההיסטוריה מעידה כי צמיחתן של כ- תות מיסטייות, בורחות מן המציאות, היא תופעה אופיינית למדינה ותיקה מתפר- ררת. אינם כחודשים האחרונים צמחה בת רתית, מזרזבת ברובה מבני-נוער דון- קא על קרקע של מדינה נבנית: מדינת ישראל. היא מעידה בלי ספק על הכמיהה העמוקה לתכלים חדשים, לדברים שא- מונה שיתנו טעם בחיים. מונה כתב: "ה- עולם הזה - בירושלים, משה בן דוד:

הסטורפים סרפת רחל

המועדון הקטן במרכזו של משק רמת-רחל מורכב משני חדרים. בחדר הראשון שולחן-עץ ארוך מכוסה במפה לבנה. על השולחן מגש עץ ועליו שני ככרות לחם. החלונות אטומים בשמיכות כהות, והאור ניתן עלידי מגורת קיר חזקה התלויה מעל לשולחן. בכל יום ששי מאירה המנורה על קבוצה של 15 צעירים וצעיר- רות. העומדים בלי-נוע, בשורה ישרה, מאזינים לבירכת השבת. החלונות האטומים אינם מאפשרים לעומד בחוץ להאזין לשירת התפילה החרדית.

בשבת צהריים צועדת הקבוצה, המורכבת מ-9 בחירים ו-6 בחורות, לעבר חדרהאכול, בועדת תוך שירה. אחר מתפורים החברים לחזריהם, מתייחדים שם בודמת.

לכל תופעה. ששמעות פניסית

מקורו של הפולחן הלארדתי המזור, שהכיל מוגה של דממה ושימחה, שירה והתבודדות, היה בחוג לתניך שנוסד בחיפה על ידי אילן כרוך, חניך בית-הספר הריאלי (20). במרכזו של החוג הבלתי-ירגל עמד מורה לתניך ד"ר יוסף שכטר, שהטיף לתניכית השקפת עולם חדשה, מבוססת לא מעט על רעיונות איסיים-ארי טופיסטיים.

עיקר תירתו של שכטר: לכל אחת מתופעות הבריאה יש משמעות פנימית, המתגלה בחיי המציאות. כן, למשל, יש משמ- עות מיוחדת למושג "יהי אור" מושג הבוקר, הוורחיה. זוהי מש- מעות חזירה, המתחדשת בכל יום ומורגשת בעיקר לאדם החי בסביבה טבעית.

על כן החיים היפים ביותר הם בחיק-הטבע, בחוץ. תחת כיפת השמיים, לא בין התומות הצרות של בתר-העיר. הרגשת הבוקר היא היסוד לחיי היום כולו. לכן צריכים הדוגלים בתורתו של שכטר לקיים בשעות הבוקר פולחן מסויים, שיבטא הרגשה זו. בעיקרו זהו פולחן של טבילה, תפילה ביקר מיוחדת, פתיחת הלב עם פתיחת היום החדש.

שעות ההסתגרות

לעומת זאת מהחת שעות הערב את שעות ההסתגרות של האישיות והתכנסותה בתוך עצמה. הרגשת הערב החוזרת מדי יום ביומו היא הרגשה של מעין התקפלות פנימית - ממש כשם שהיים מתקפל ומפנה את מקומו ללילה.

הרגשות אלו ואחרות, כגון הרגשת השבת והעבודה הן הן

המדינה. כי הוא מבטא הרגשה אינטימית-קטרי בית שהשחרשה במדינה, והמאיימת על קיר מה יותר מכל דבר אחר: הרגשת האזרח ששוב אי-אפשר לשנות את משטר-הקנוניות המאוס בדרכים הדימוקרטיות הרגילות של בחירות- ליד הקלפי, השפעה על המפלגות, או אפילו הקמת מפלגה חדשה. האזרח הישראלי התיאש מן "הנהול המקובל", כי ריחו של "הנהול המקובל" עלה השמימה.

האזרח הממוצע גם פסל את הדרך ההפך- כה: דרך הסדר. הנסיגות להקים מחתרת חדשה עוררו רק את רחמנותו. משה ברק בחר כמעט בהיסח הדעת בדרך שלישית, מסוכנת הרבה יותר למשטר-הקנוניות הקיים. היתה זאת הדרך של אי-הכרה בחוקי הקנוניות.

המטרה שברק הציב לעצמו היתה לשנות את החוק עלידי גיוס דעת-קהל. קרוב יר- תר לוואי היה שהוא ישיג מטרה אחרת: לעורר מספר גובר והולך של אנשים הכו- רים במוסריותו של החוק, ינסו להתעלם בכלל מקיומו. נטיה זו הרגשה יותר ויותר בזרם המבקרים שעברו השביע את החדר בבית-המלון. הם חיפשו בסיס חוקי חדש להתקשרות זוג ישראלי, מחוץ למסגרת ה- נשואין שהחוק נטל מהם את מוסריותה.

כמו על שתי רגליים. יתכן וסימניהן הראשונים של סכנות אלה היו ברורים לעיני סגן שר הדתות, זרח חרהפטיג, כשקם השבוע בכנסת, תאר את ההשפעה ההרסנית של נשי- איתערבות על יהדות אמריקה, טען כי נשור אי תעורבת בישראל הם עידוד לנשואי תע- רובת בגולה.

במיטתו זחק הצעיר הצברי למשמע טענה זו. "אני לא רוצה להיות סמל בשביל יהודי די אמריקה", אמר למבקר דתי, שבא לער- דון. "אני לא מאמין בסמלים ההולכים על שתיים. אי-אפשר להפוך עם שלם לסמל, למען יהודי אמריקה. אם הם רוצים בסמל, שימליכו מלך בישראל ויטילו עליו את כל הסייגים, במקום לחסל את חרותו של האדם הפשוט."

מבקר זה לא היה היחיד שגילה, במפתיע, כי ישנם עקרונות חזקים מאד לצייר הסטנוני. עקרונות אלה התחזקו יותר ויותר ככל ש- מצבו הגופני נחלש. עם הופעת סימנים רא- שונים של דלקת בגרון, החלשת דפיקות הלב והרופק, עורך-דני שגילה חור בחוק והציע להערים על המחוקק, כמעט גורש מן החדר בבושת-פנים. צעק ברק: "אני רוצה להתחכם. "אני לוחם על עקרונות!" זימה היה גורלו של רופא מבקר שהציע להגניב לו בסוד גלולות ויטאמין. אפילו ידידי הקר- בים וחברי הועדה, שהתארגנה לעזרתו, נתי- קלו בעקשנות בלתי-חרדית.

כשהתקרב היום החשיצי לצום, היה נדמה

פסל החרות בניירורק לקיבוץ גלילות, יד מושתת

לפנות אל ליבם ואל רגשותיהם של בני אמריקה... הרעיון היה גדול. המכתבים היו מלאי רגש. אבל היה ברור מלכתחילה כי סיכויי הגשמת תוכניתו של הייזר היו קלושים ביותר. האירגונים המוסדות אליהם פנה הוא ראו עסוקים מדי בהכנות לבחירות ל- נשיאות. ממשלת ארצות-הברית היתה טרוד- דה בהכנת שני משלוחי נשק נוספים לעיר ראק.

יתר על כן, היה ברור כי אפילו אם היה הייזר מצליח לאסוף את הסכום הדרוש, היו הסיעות הדתיות בישראל מפעילות לחץ כבד נגד הקמת הפסל: "לא תעשה לך פסל ומסיכה!"

הגנול החרימי החרם

יושבי הכפרים הלבנוניים הסמוכים לגבול הישראלי ידעו כי קיים דבר המכונה בשם החרם הערבי: איסור חמור להעביר סחור רות ומצרכים לידי האויב הציוני היושב בדרום. אבל הם ידעו עוד משהו: לא הלב- רחה נתנה להם את הלחם, אשר לא יכלו להוציא מאדמת-ההרים הקשוחה. הם עסקו בה בימי התורכים, בתקופת המנדט הצר- פתי, בימי הפלישה הבריטית ובימי מלחמת העצמאות. הם הוסיפו לעסוק בה גם לאחר הקמת מדינת ישראל.

הממשלה הלבנונית ספגה גניפות חוזרות

בן והשקיף על-פני נמל ניריורק. לעיניו נגלה במלוא הדרו חלק בלתי נפרד מנופה של העיר הגדולה: פסלי-החירות, הניצב על אי קטן בפתח הנמל, שנתרם לארצות-הברית על ידי העם הצרפתי בשנת 1885.

מראה הפסל הגדול חולל במוחו של החיית הברוקליני רעיון מזהיר: ארצות-הברית יכ- לה לעשות כמעשה הצרפתים, לתרום העתק של פסל החירות לישראל, להציב אותו בנמל תל-אביב. רק מעשה זה עשוי לקרב את שתי המדינות.

חיים, הירות, השגת אושר. הי- חודש נחלץ בן הייזר להגשמת רעיונו. הוא פנה במכתבים נמצים אל אישים אירגונים ומוסדות יהודיים ולא-יהודיים ברחבי אר- צות-הברית, ביקש לסתוח במגבית להקמת הפסל. כתב החיית: "כרע קולטים חופי ישראל בני אדם אשר נידחו עלידי מרבית מדינות העולם. אנשים אלה הינם שרידי עמי שהושמד... יודע אני כי סבל העם היהודי לא היה הסבל היחידי. אולם מי יוכל לחלוק את צערו ושמחתו של עמי, אם לא אני?"

פסל החירות נבמל תל-אביב יתן לעולים החדשים הבטחה נאמנה של חיים, חירות והשגת האושר. וזקא משום כך אני רוצה * הפסל הענקי תוכנן על ידי הפסל אונגוסט ברושדווי, נבנה על-ידי המהנדס יאצב אייפל בדמות אשה, הפורקת את כב- נוס. יופה לפיד גדול. אורך הזרוע האוח- ליה מ-14 מטר. יד הוא 14 מטר. יד הוא 14 מטר. יד הוא 14 מטר.

כי המאבק עוד היה נתון בשלבים הראשונים. לפי כל הסימנים היתה ממשלת ישראל מוכנה לשלם מחיר גבוה כדי לשכוח את קיומם של הצעירה הבלונית הקטנה והגבר השחרחר התקיף, שקירקורי קיבתו הריקה הרעידו השבוע את מערכת-ההעצבים של מפלגות ה- שלטון.

מפעלים פסל לתל-אביב

בן וייזר היה יהודי אמריקאי טיפוסי: הוא התגורר עם אשתו ושלושת ילדיו ברו- בע ברוקלין הנייריורקי, עסק במקצוע יהודי מסורתי - חייטות וניקוי יבש. נאמנותו ומסירותו לארצות הברית היו איתנות, בלתי מחולקות. הוא לא חשב מימי לעלות ליש- ראל, ואף על פי כן פעם בו רגש יהודי יימוק: הוא הרגיש את עצמו קשור במסורת "לפי השנים של עמו, התאבק על ששת בת חללי הנאצים, עקב בנאחה מסר- המיליונים, ימות מדינת ישראל.

תרת אחר התפ- הבעייה הגדולה שענה. לקרב את היה- צד לאחד את שני הקטבים, וארצות-ה- דות והאמריקאיות, את ישראל, יים את ברית. הוא לא ראה במגביות וכמעט, ים הדרך הנכונה להתקרבות: הם היו עשו- לערער את נאמנותו למולדתו, ארצות-הברית. על כן חיפש הוא פתרון מקורי, מיוחד ב- מינו. הפתרון נמצא באחד הימים, כאשר עמד